

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри українознавства
і мовної підготовки іноземних громадян
Протокол № 1 від 25.08.2023 р.

ПОГОДЖЕНО

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

УКРАЇНСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)

робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань 07 "Управління та адміністрування"
Спеціальність 072 "Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок"
Освітній рівень перший (бакалаврський)
Освітня програма "Митна справа"

Статус дисципліни обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання українська

Розробники:
д.філол.н., професор

Ольга ЧЕРЕМСЬКА

к.філол.н., доцент

Вікторія СУХЕНКО

Завідувач кафедри
українознавства і мовної
підготовки іноземних
громадян

Ольга ЧЕРЕМСЬКА

Грант програми

Олексій НАЙДЕНКО

ВСТУП

Вивчення дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» сприяє актуалізації лексичної, граматичної, стилістичної, мовленнєвої компетентностей здобувачів вищої освіти в процесі оволодіння нормами сучасної української літературної мови й засвоєння правил практичного застосування цих норм, змісту управлінської діяльності та системи діловодства.

Мета навчальної дисципліни: удосконалення гуманітарних знань здобувачів вищої освіти економічного закладу вищої освіти; підвищення загальнокультурного, інтелектуального та естетичного рівнів майбутніх фахівців, формування стійкого національного світогляду, засвоєння норм сучасної української літературної мови, культури усного і писемного фахового мовлення; збагачення словникового запасу термінологічною, науковою лексикою, розвиток навичок редагування та перекладу; формування вмінь правильно й логічно висловлювати свої думки.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- формування високої мовної та мовленнєвої компетенції у науковому спілкуванні;
- освоєння термінознавчого комплексу, необхідного для майбутньої фахової діяльності;
- поглиблення навичок послуговування різними типами словників;
- укладання й оформлення документів, формування вмінь аналізувати структуру документа, знати порядок розташування реквізитів, особливості створення тексту документа та вимоги до його оформлення;
- розширення меж професійної комунікації, ураховуючи лінгво-комунікативні, національно-культурні компоненти.

Об'єктом вивчення дисципліни є норми сучасної української літературної мови, жанрові різновиди функціональних стилів, основи красномовства.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сучасна українська літературна мова в її стильових різновидах.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна, визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
ПР01	ЗК11
ПР12	ЗК04, ЗК11
ПР17	ЗК13, ЗК14
ПР19	СК09
ПР22	ЗК07, ЗК13, СК09

де, ЗК04. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.

ПР17. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

ПР22. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Нормативно-стильові основи професійного спілкування

Тема 1. Державна мова в професійному спілкуванні

1.1. Предмет і завдання курсу, його наукові основи.

Предмет, мета, завдання навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)». Міждисциплінарні зв'язки. Українська мова серед інших мов світу.

1.2. Мова в житті людини та суспільства. Функції мови.

Мовне законодавство та мовна політика в Україні. Визначення статусу української мови в Конституції України, інших нормативних актах. Закон про мови в Україні. Мовна ситуація в Україні. Вплив мови на розвиток суспільства. Мова і держава. Сфери функціонування української мови як державної. Історія становлення української мови як державної. Структура мови. Функції мови. Мова як генетичний код нації, засіб пізнання, мислення, спілкування, як показник рівня культури людини.

1.3. Поняття національної та літературної мови.

Українська мова як єдина національна мова українського народу і форма його національної культури. Поняття національної та літературної мови.

Найістотніші ознаки літературної мови. Мова професійного спілкування як функціональний різновид української літературної мови.

1.4. Роль навчальної дисципліни у фаховій підготовці здобувачів вищої освіти обраної спеціальності.

Значення знання мови в професійній діяльності. Форми побутування загальнонародної мови. Мова і професія. Управління мовленням та його структурування за допомогою тематичної організації, зв'язності та злитості. Комунікативні ознаки фахового мовлення.

Тема 2. Нормативний аспект культури професійної мови

2.1. Поняття мовної норми. Типи мовних норм і професійна мовнокомунікативна компетенція.

Українська літературна мова. Поняття мовної норми. Унормованість як основна ознака літературної мови. Норми сучасної української літературної мови. Мовний варіант, закріплений практикою і рекомендований до вжитку як обов'язковий. Вимова, слововживання, словозміна. Загальноприйняті правила реалізації мовної системи. Види літературних мовних норм (орфоепічні, орфографічні, пунктуаційні, лексичні, граматичні, стилістичні). Суспільні функції літературної норми. Паралельне існування мовних варіантів. Особливості вживання мовних норм у фаховому мовленні. Професійна мовнокомунікативна компетенція.

2.2. Стан правописного, термінологічного та лексикографічного нормування української мови на сучасному етапі.

Історія і сучасні проблеми української термінології. Теоретичні засади термінознавства та лексикографії. Слово і термін. Вимоги до вживання термінів у професійному мовленні. Правопис термінів іншомовного походження. Економічна термінологічна система. Економічна лексикографія. Словники як джерело інформації. Використання словників у роботі з економічними термінами. Українські електронні термінологічні словники.

2.3. Орфоепічні та акцентуаційні норми української літературної мови: їх реалізація в професійній комунікації.

Орфоепічні норми як правила вимови голосних, приголосних звуків і звукосполучень. Засоби милозвучності української мови. Забезпечення безперешкодного сприймання виголошеного тексту. Акцентуаційні норми як правила наголошування слів. Поняття про словесний наголос. Окремі закономірності наголошування.

2.4. Лексичні норми у фаховому мовленні.

Лексичне значення слова. Слова однозначні та багатозначні. Пряме та переносне значення слова. Жаргонні, діалектні, просторічні слова. Полісемія, синонімія й омонімія. Паронімія. Лексичні помилки, викликані змішуванням паронімів. Тавтологія, плеоназми. Виправдана тавтологія. Активна лексика. Пасивна лексика (неологізми, архаїзми, історизми). Питомі українські слова. Іншомовна лексика. Професіоналізми. Канцеляризми. Слова в їх переносному

значенні: епітети, метафори, метонімія. Фразеологізми. Джерела походження фразеологізмів. Фразеологізми професійного мовлення.

Тема 3. Граматичні та орфографічні норми: їх реалізація в професійному мовленні

3.1. Морфологічна нормативність фахової мови.

Поняття нормативності морфологічної форми. Варіантність словозміни різних частин мови. Нормативні варіанти, рівноцінні за змістом і сферою вживання. Варіанти, використання яких є обмеженим у різних стилях мови.

3.2. Особливості творення та вживання словозмінних форм різних частин мови.

Засвоєння правил словозміни різних частин мови (іменника, прикметника, числівника, займенника, дієслова) як необхідна умова досягнення належного рівня культури мови фахівця. Уживання слів, що належать до службових частин мови.

3.3. Орфографічні норми сучасної української літературної мови.

Становлення норм правопису. Принципи українського правопису (фонематичний, морфологічний, історичний, смисловий). Причини найпоширеніших порушень орфографічних норм у професійному спілкуванні.

3.4. Проблемні питання синтаксису та пунктуації фахової мови.

Дотримання синтаксичних норм як чинник високої культури мовлення фахівця. Проблема вибору синтаксичного варіанта для забезпечення точності й логічності мовлення. Складні випадки побудови словосполучень та речень. Уникнення помилок, пов'язаних з побудовою речень. Найважливіші пунктуаційні норми української літературної мови. Пунктуація в реченнях з прямою мовою. Розділові знаки в реченнях із цитатами.

3.5. Основні зміни в новій редакції «Українського правопису» (2019).

Зміни в написанні слів, які не передбачають варіантів. Варіантні доповнення до чинної норми. Уживання назв професій, посад, звань на позначення осіб жіночої статі.

Тема 4. Стилі сучасної української літературної мови в професійному спілкуванні. Науковий стиль мови

4.1. Функціональні стилі української мови та сфера їх застосування. Основні ознаки функціональних стилів.

Виникнення та становлення стилів української мови. Диференційні ознаки стилів: сфера поширення, призначення, система мовних засобів. Стилістичні норми, жанри реалізації. Особливості добору й використання мовних засобів у різних стилях.

4.2. Професійна сфера як інтеграція наукового, публіцистичного й офіційно-ділового стилів.

Сучасний стан вивчення наукової термінології. Особливості творення та вживання термінів. Фразеологізми у різностильових текстах. Терміносполуки в наукових текстах. Неологізми й іншомовні запозичення в термінології.

4.3. Особливості наукового тексту й професійного наукового викладу думки. Мовні засоби наукового стилю.

Історія формування наукового стилю. Найважливіші риси наукового стилю. Підстилі наукового стилю: власне науковий, науково-навчальний, науково-публіцистичний, науково-технічний. Лексичні та граматичні ознаки наукового стилю. Жанрове розмаїття наукового стилю.

4.4. Оформлення результатів наукової діяльності. План, тези, конспект, анотація.

Текст як основна комунікативна одиниця мови. Загальна структура наукового тексту. Композиція та архітектоніка наукового тексту. Компресія як форма опрацювання наукового тексту. Види компресії (план, тези, конспект, анотація). Вимоги до складання та оформлення тез, анотації. Види письмових робіт наукового стилю: реферат, курсова робота, дипломна робота, наукова стаття, наукова доповідь, рецензія. Оформлення наукової роботи.

4.5. Проблеми перекладу й редагування наукових текстів.

Складні випадки побудови і вживання конструкцій у тексті наукового стилю. Попередження помилок, пов'язаних з неправильним тлумаченням слів. Особливості вживання форм залежного слова у словосполученнях. Словосполучення з прийменниками *ПО* та *ПРИ*. Попередження помилок, пов'язаних із побудовою речень.

Тема 5. Наукова робота як жанр наукової комунікації

5.1. Поняття «наукова робота». Структура курсової (дипломної) роботи.

Наукова робота. Вимоги до курсової (дипломної) роботи. Етапи виконання наукової роботи. Визначення напряму дослідження. Вибір теми і структура курсової (дипломної) роботи. Технологія проведення дослідження. Вимоги до порядку викладення матеріалу курсової (дипломної) роботи. Критерії оцінювання курсової (дипломної) роботи.

5.2. Підготовка до написання та оформлення наукової статті.

Наукова стаття: види, структура, вимоги й поширені недоліки щодо оформлення. Етапи підготовки наукової статті. Мовні кліше в науковій статті: для передавання мотивації актуальності теми й важливості дослідження, розгляду історії та сучасного стану аналізу питання в науковій літературі; формулювання мети, завдань, висновків дослідження. Оформлення наукової статті. Мова і стиль наукової роботи.

5.3. Рецензія, відгук як жанр наукової комунікації.

Характеристика жанрів. Основні структурні елементи. Специфіка вираження оцінної семантики в тексті наукової рецензії, відгуку. Композиційно-мовленнєві особливості науково-популярних і публіцистичних рецензій. Мова рецензії і відгуку.

5.4. Цитування та покликання як обов'язковий елемент наукової роботи. Основні правила бібліографічного опису джерел.

Правила цитування та покликання на використані джерела. Загальна характеристика елементів бібліографічного опису. Основні правила бібліографічного опису використаних джерел. Транслітерація.

Змістовий модуль 2. Професійна мовнокомунікативна компетентність

Тема 6. Українська термінологія в професійному спілкуванні

6.1. Термінологія як система. Загальнонаукова, міжгалузева й вузькоспеціальна термінологія.

Місце термінології в системі мови. Роль і функції термінології в комунікативних процесах. Сучасні проблеми української термінології. Поняття загальнонаукової, міжгалузевої та вузькоспеціальної термінології. Синонімія та варіативність в українській термінології. Паронімія економічних термінів.

6.2. Термін, його ознаки та роль у діловому мовленні.

Термін та його диференційні ознаки. Класифікації термінів (за сферою використання, за походженням, за структурою). Нормування, кодифікація і стандартизація термінів. Правила вживання українських термінів у діловому мовленні.

6.3. Професіоналізми та номенклатурні назви.

Професіоналізми (науково-технічні, професійно-виробничі, просторічно-жаргонні). Співвідношення термінології та номенклатури. Основні ознаки номенклатурних одиниць.

6.4. Термінологія митної справи. Способи творення термінів.

Термінологія обраного фаху. Українські відповідники найпоширеніших іншомовних термінів. Способи творення термінів.

Тема 7. Українська термінографія в професійному спілкуванні

7.1. Нормування, кодифікація і стандартизація термінів.

Нормування як система правил і вимог, що висуваються до використання термінів у професійному мовленні чи в окремій науковій галузі. Кодифікація термінів як систематизація термінів у словниках, довідниках, що орієнтують мовців на правильне їх використання. Стандартизація термінології як вироблення термінів еталонів, зразків, унормування термінології в межах однієї країни (національний стандарт) або в межах групи країн (міжнародний стандарт).

7.2. Запозичені слова в терміносистемі наукової мови.

Місце і роль запозиченої спеціальної лексики в національних термінологічних системах. Особливості вживання у професійному мовленні.

7.3. Термінологічна лексикографія.

Поняття термінологічного словника. Типи термінологічних словників (відповідно до фаху). Поняття і дефініція. Створення та поповнення словників.

7.4. Термінографія спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок».

Наукова термінологія як об'єкт галузевої термінографії. Відомості з історії галузевої термінографії. Види галузевих словників за способом семантизації та

призначенням (перекладні, дефінітивно-перекладні, дефінітивні (тлумачні), енциклопедичні); за функцією (навчальні й довідкові); за кількістю використаних мов (одно-, дво- та багатомовні). Новітні галузеві словники.

Тема 8. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації.

8.1. Національний стандарт України. Вимоги до змісту та розташування реквізитів.

Документ як основна форма існування ділового тексту. Типи класифікацій документів. Оформлення реквізитів.

8.2. Документація з кадрово-контрактних питань.

Особливості укладання заяви, автобіографії, резюме, характеристики, наказів з кадрових питань.

8.3. Довідково-інформаційні документи.

Особливості укладання довідок, службових записок, ділової кореспонденції.

8.4. Фахова документація. Запис ділових переговорів.

Особливості укладання протоколу, витягу з протоколу.

8.5. Обліково-фінансові документи.

Особливості укладання доручень, розписок, актів.

Тема 9. Культура усного фахового спілкування

9.1. Мова й культура мовлення в житті професійного комунікатора.

Аспекти культури мови. Основні аспекти вияву культури мовлення. Критерії культури мовлення.

9.2. Індивідуальні та колективні форми фахового спілкування.

Форми спілкування. Усне монологічне мовлення. Функції бесід. Ділові бесіди. Види бесід залежно від кількості учасників. Співбесіда з роботодавцем.

9.3. Форми колективного обговорення професійних проблем (збори, нарада, дискусія).

Збори; нарада; дискусія; мозковий штурм; переговори. Відкриті, закриті та урочисті збори. Інформаційна нарада; нарада інструктаж; проблемна нарада або «мозковий штурм»; нарада-конференція. Етапи підготовки та проведення дискусії.

9.4. Роль культури мовлення у формуванні іміджу фахівця.

Роль і функції мовлення. Комунікативна, номінативна, мислетвірна, пізнавальна, експресивна, культурологічна та ідентифікаційна функції.

9.5. Діловий етикет.

Правила поведінки. Види етикету. Вербальний та паралінгвістичний види. Етикетні мовленнєві формули. Категорія ввічливості.

Тема 10. Риторика і мистецтво презентації

10.1. Публічний виступ як важливий засіб комунікації.

Жанри публічного виступу: доповідь, промова, виступ, повідомлення. Ділова та наукова доповіді. Етапи підготовки до публічного виступу.

10.2. Мистецтво аргументації. Техніка і тактика аргументації.

Основні поняття теорії аргументації. Теза, аргументи, демонстрація. Ознаки культури мови. Культура мовлення під час дискусії.

10.3. Мовні засоби переконування.

Переконування та аргументація. Види запитань.

10.4. Комунікативні вимоги до мовної поведінки під час публічного виступу.

Структура публічного виступу. Експромт; план-конспект; написання тексту. Композиція виступу.

10.5. Презентація як різновид публічного мовлення. Типи презентацій. Мовленнєві, стилістичні й комунікативні принципи презентацій.

Типи презентацій. Навчальні презентації: презентації-семінари; презентації для самоосвіти; презентації-порадники. Вербальні та невербальні засоби спілкування. Принципи презентацій.

Перелік практичних занять за навчальною дисципліною наведено в табл. 2

Таблиця 2

Перелік практичних занять

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1. Завдання 1	Визначення ролі та функцій державної мови в професійному спілкуванні.
Тема 2. Завдання 2	Практичне застосування знань орфоепічних і лексичних норм сучасної української літературної мови в професійному спілкуванні.
Тема 3. Завдання 3	Практичне застосування знань граматичних та орфографічних норм сучасної української літературної мови в професійному спілкуванні.
Тема 4. Завдання 4	Визначення стилів сучасної української літературної мови в професійному спілкуванні. Робота з науковими текстами.
Тема 5. Завдання 5	Визначення видів студентських наукових робіт. Практичне застосування чинних державних стандартів щодо укладання бібліографії дослідницької роботи.
Тема 6. Завдання 6	Практичне застосування фахової термінології митної справи
Тема 7. Завдання 7	Практичне застосування термінографії спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
Тема 8. Завдання 8	Укладання найбільш поширених документів відповідно до чинних стандартів
Тема 9. Завдання 9	Підготовка усної доповіді на визначені теми
Тема 10. Завдання 10	Захист презентації із фахової теми

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1	Вивчення лекційного матеріалу. Підготовка до усного опитування
Теми 1-9	Підготовка до практичних занять
Теми 1-9	Виконання самостійних (домашніх) робіт
Тема 1-5	Підготовка до написання контрольної роботи
Теми 1-10	Підготовка до написання залікової роботи

Кількість годин лекційних, практичних занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни викладач застосовує такі методи навчання: пояснювально-ілюстративний (теми 1, 2, 4, 6, 7, 8), проблемно-пошуковий (теми 2, 3, 4), евристичний (теми 9, 10), дослідний (теми 5, 8, 9, 10) репродуктивний (теми 2, 3, 5, 8), а також метод проблемного викладу (теми 4, 5, 8). Для активізації та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності здобувачів застосовуються проблемні лекції, презентації, бесіди.

Для активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти викладач у процесі викладання навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» застосовує технології змішаного навчання, активних та інтерактивних навчальних технологій, серед яких: практичні заняття проблемного характеру, робота в малих групах, мозкові атаки, презентації, дискусії. При цьому викладач використовує комунікативні методи навчання.

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Система оцінювання сформованих компетентностей у здобувачів вищої освіти враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у здобувачів вищої освіти здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення практичних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума, що дає змогу здобувачу вищої освіти отримати залік, – 60 балів);

модульний контроль, що проводиться у формі письмової роботи й має на меті інтегровану оцінку результатів навчання здобувача після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля.

Поточний контроль охоплює роботу здобувачів вищої освіти під час практичних занять, на яких можна отримати 84 бали за умови виконання індивідуальних завдань за темами, зокрема виконання вправ; 10 балів – за виконання поточних контрольних робіт; 6 балів – за виступ із презентацією. Максимальна сума – 100 балів.

Підсумковий контроль знань та компетентностей здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється на підставі накопичувальної системи оцінювання протягом семестру.

Здобувача вищої освіти слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься в залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Гриценко Т. Б. Українська мова за професійним спрямуванням : навч. посіб. Київ : Центр учбової літ., 2019. 622 с.
2. Підгурська, В. Ю., Голубовська, І. В. Українська мова за професійним спрямуванням : навчальний посібник. Житомир: Видавництво ЖДУ імені Івана Франка, 2022. 192 с.
3. Українська мова за професійним спрямуванням: збірник тестових завдань для студентів закладів вищої освіти / С. К. Богдан (відп. ред.), Л. В. Голоюх, І. П. Левчук, С.М. Локайчук та ін. Луцьк : Вежа-Друк, 2020. 172с.
4. Черемська О. С., Сухенко В. Г. Українська мова (за професійним спрямуванням) : підручник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. 436 с. URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/20133>
5. Шевчук С.В., Клименко В.І. Українська мова (за професійним спрямуванням) : підручник. 5-те вид., виправ. і доповнен. Київ: Алерта, 2022. 536 с.

Додаткова

6. Зубков М. Г. Норми та культура української мови за оновленим правописом. Ділове мовлення. 2-ге вид., доп. і змін. Київ: Арій, 2019. 608 с.
7. Мамич М. В. Українська мова за професійним спрямуванням : навч.-метод. посіб. 2-е вид., доп. та переробл. Одеса : Фенікс, 2020. 164 с.

8. Масицька Т. Є. Українська мова за професійним спрямуванням: практикум. 3-тє вид., випр. і доп. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 92 с.

9. Пентилюк М., Маруніч І., Гайдаєнко І. Ділове спілкування та культура мовлення : навч. посіб. Київ : Центр учбової літ., 2019. 224 с.

10. Сметана І. І., Сухенко В. Г. Особливості термінології сучасного економічного дискурсу. *Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця* : матеріали V науково-практичної конференції / тези доповідей, 26–27 листопада 2020 р. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 410 с. URL: https://skced2020.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/12/hneu-lystopad_-2020-pechat.pdf#page=372

11. Український правопис / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні; Ін-т української мови. Київ : Наук. думка, 2019. 391 с.

Інформаційні ресурси

12. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця за дисципліною «Українська мова за професійним спрямуванням». URL: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=2470>